

ELINIKÄINEN OPPIMINEN ELÄMÄNYHTEYKSISSÄ

Williamson, B. (1998).
Lifeworlds and Learning. Essays in the Theory and Practice of Lifelong Learning.
Leicester: NIACE.

Bill Williamson

(professori, Continuing Education, Durhamin yliopisto) yhdistää historiallisen, yhteiskunnallisen, psykologisen ja oman persoonallisen tietämyksensä oivaltavaksi ja monipuoliseksi puheenvuoroksi elinikäisestä oppimisesta, sen rajoitteista ja mahdollisuuksista. Puheenvuoro koostuu yhdestätoista esseestä. Esheet on otsikoitu seuraavasti: elinikäisen oppimisen sosiologia; tieto, valta ja tietämättömyys; tietäminen, ymmärtäminen ja tunteminen; elämismaailmat ja oppiminen; yhteiskuntaluokka, kulttuuri ja aikuiskasvatus; kasvatus ja yhteisön regeneraatio; instituutit ja valta: koulutusorganisaatioiden arkeologia; oppiminen ja luovuus; moraalinen oppiminen moraalisoskelossa; aikuispersoonan muutos: dialogi ja oppiminen: kohti uutta kansalaisuuden mallia. Esseiden teemat leikkaavat aikuiskasvatuksen ja –koulutuksen muutuvia yhteiskunnallisia yhteyksiä, institutionaalisia konteksteja ja aikuisopiskelijoiden yksilöllisiä kokemuksia. Niissä hetkellinen kiinnittyä osaksi historiallista, henkilökohtainen todistaa yleisestä ja yhteiskunnallisesta, paikallinen yhdistyy globaaliin, identiteetinmuodostus kie-

toutuu yhteiskunnan rakenteisiin, rakenteellinen todentuu elämänkohtaloina ja elämänkulut osoittavat luovan inhimillisen potentiaalin voiman annettujen olosuhteiden murtajana.

Elinikäisen oppimisen

haasteena ei ole pelkästään se, miten vastata muuttuvasta työelämästä nousevien tietojen ja taitovaatimusten jatkuvaan uudistumiseen tai miten vastata niiden henkilöiden tieto/taito-tarpeisiin, jotka toivovat työuraltaan edes jonkinlaista jatkuvuutta työelämän pyörteissä. Williamsonille osa elinikäisen oppimisen haastetta on myös kysymys oikeudenmukaisesta ja avoimesta yhteiskunnasta, jossa välitetään jokaisen mahdollisuuksista osallistua omien elämänolosuhteidensa muuttamiseen, jossa kriittiset äänet voivat tulla artikuloituiksi ja kuulluiksi ja jossa ei heitetä hukkaan yhteiskunnan jäsenen luovaa mielikuvitusta ja potentiaalia. Elinikäisen oppimisen diskurssi, joka avartaa ajattelua ja luo uusia mahdollisuuksia, ei voi pitäytyä vain työelämälähtöisissä pätevyyksissä. Sen tulee käsittää myös yhteisöllinen vastuu, elämää rikastuttavat uudet kysymykset, ideat ja uudenlaiset tietoisuudet sekä niin uuden tiedon, uuden näkemyksen kuin uuden tekemisenkin kartuttamisen.

Elinikäistä oppimista

tarvitaan, jotta ihmiset kykenisivät osallistumaan kriitti-

sesti niihin keskusteluihin ja ratkaisuihin, jotka heidän elämänsä ja sen olosuhteita muotoilevat. Williamson uskoo tiedon, paremman itse-tuntemuksen, mielikuvituksen, kyvyn epäillä ja keskustella sekä luovuuden ja avoimen dialogin muutosvoimaan. Hän on huolestunut sellaisen pitkälle eriytyneen, taloudellista menestystä ja staturusulkeumia tavoittelevan eksperttisyhteiskunnan vaa-roista, jossa meidän ongelmien ratkaiseminen näyttäytyy aina muiden tehtävänä. Elinikäisellä oppimisella onkin hänen mielestään keskeinen rooli sekä kriittisen ja luovan osallistumiskyvyn edistämises-sä että eksperttien kesyttämi-sessä.

Oppimisen edistäminen

edellyttää parempaa kuvaa siitä, miten ihmiset oppivat jatkuvasti läpi koko elämänsä ja osana jokapäiväistä elämäänsä, miten oppimismahdollisuudet eriytyvät ja erilaistuvat yhteiskunnallisesti ja mitä vaihtoehtoisia oppimisen muotoja ja lähteitä voisi olla. Tarvitsemme yhtäläillä tietoa siitä, miten henkilöstä tulee esimerkiksi prostituoitu kuin miten hänestä tulee runoilija, pappi, professori tai nationalisti, miten hän oppii selviytymään urbaanin arjen haasteista ja miten hän oppii 'totuuden' itsestään, omasta tilanteestaan ja omista kokemuksistaan. Oppiminen on elämismaailmaan ja edelleen yhteiskuntaan kietoutuva ta-pahtuma. Sitä luonnehtivat

täten moninaiset oppimisen muodot ja eriytyneet mahdollisuudet oppia. Tekijät, jotka eriyttävät mahdollisuuksia oppia niin samoja kuin erilaisiakin asioita, ovat usein luonteeltaan globaaleja eivätkä täten rajoitu vain kansallisiksi ja kulttuurisiksi kysymyksiksi.

Williamsonin teoksen kantava voima syntyy niistä kokemuksista, joita hänellä on Pohjois-Englannissa työskentelevänä aikuiskasvattajana ja sosiologina ja sen vahvojen kaivosyhteisöjen kuihtumisen todistajana. Esseet on osoitettu aikuiskasvattajille ja tarkoitettu avartamaan näkemyksiä elinikäisestä oppimisesta. Meidän tulisi hänen mukaansa suhtautua vakavasti oppimiskokemuksiimme riippumatta niiden luonteesta tai kontekstista ja reflektoida niitä kriittisesti, jotta voisimme tietoisesti ja uuden tietämyksen avulla murtaa omia rajojamme ja uudistua. Esseiden pontimena on usko siihen, että jokainen on kykenevä osallistumaan luovasti ja tuomaan oman panoksena yhteisten

ongelmien ratkaisemiseen ja ettei avoin ja demokraattinen yhteiskunta ole mahdollinen ilman jokaisen osallistumista.

Williamsonin teos ilmentää itsessään monia niitä hyveitä, joiden puolesta hän siinä puhuu. Hän on vahvasti läsnä siinä, mistä kirjoittaa ja hänen omat kokemuksensa toimivat yleisempien tarkastelujen lähtö- ja kiinnekohtana. Elinikäinen oppiminen valottuu näin sekä merkittävänä yhteiskunta- ja koulutuspoliittisena ohjelmana että maanläheisenä, konkreettisia tilanteita, aikaa ja elämismailmoja koskettavana toimintana. Yleensä näkökulmien ja aspektien rikkaus onnistutaan toteuttamaan vain rakenteen yhtenäisyyden kustannuksella ja yhtenäinen, hyvin integroitunut kokonaisuus saavutetaan vain teemojen ja näkökulmien rikkautta rajaamalla. Williamson kuitenkin onnistuu näissä molemmissa suhteissa. Teoksen välittämä kuva elinikäisestä oppimisesta, sen yksilöllisistä ja yhteiskunnallisista yhteyksistä on monipuol-

linen, oivaltava ja selkeän yhtenäinen. Vaikka teos kiinnittyykin monin tavoin Pohjois-Englantiin, löytyvät paikallisten tapahtumien ja kehityskulkujen syyt ja taustatekijät kasvavassa määrin kansallisten rajojen ulkopuolelta, globaaleista liikevoimista. Vieraantuneisuus, voimattomuus, epävarmuus jne., jonka yhä useampi jakaa, ei riipu siitä, sattuuko asumaan kuihtuvassa kaivoskylässä, autioituvalla maaseudulla vai slummiutuvassa lähiössä. Elinikäinen oppiminen luo osaltaan edellytyksiä avoimelle yhteiskunnalle, yhteisöä ylläpitävälle yksilöllisyydelle, kanssakäymisessä olennaiselle yhdenvertaisuudelle ja tietämystä lisäävälle dialogisuudelle. Bill Williamsonin teos ei ole ainoastaan hyvin ajateltu ja ajatuksella kirjoitettu kokonaisuus, vaan se antaa myös aineksia ja rohkaisee omakohtaiseen ajatteluun. Lopputuloksena on onnistunut kokonaisuus.

Vesa Huotari